

Projekt

z dnia 19 kwietnia 2023 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY SŁAWOBORZE**

z dnia 26 kwietnia 2023 r.

**zmieniająca Uchwałę Nr XLII/234/22 Rady Gminy Sławoborze z dnia 24 marca 2022 r. w sprawie
uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie
Sławoborze na lata 2022 – 2024.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40), art. 4[1] ust. 2 i ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 165 i 240), art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 172), Rada Gminy Sławoborze uchwała, co następuje:

§ 1. W załączniku do Uchwały NR XLII/234/22 z dnia 24 marca 2022 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Sławoborze na lata 2022 – 2024 wprowadza się następujące zmiany:

1) Rozdział V - Jednostki realizujące Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, w zakresie realizatorów programu otrzymuje brzmienie:

1. Program realizowany jest przez Urząd Gminy Sławoborze we współpracy z:

- a) Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Sławoborzu,
- b) Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- c) Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- d) Placówkami Oświatowymi na terenie Gminy Sławoborze,
- e) Rewirem Dzielnicowych w Sławoborzu - Komenda Powiatowa Policji Świdwin,
- f) Gminnym Ośrodkiem Kultury i Biblioteką w Sławoborzu,
- g) Organizacjami pozarządowymi z terenu Gminy Sławoborze, które w swoich statutach mają uwzględnioną profilaktykę uzależnień.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Sławoborze.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Marek Kuźma

Gminny
Program Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii
w Gminie Sławoborze na lata 2022 - 2024

Rozdział I

Wprowadzenie

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Sławoborze, zwany dalej Programem, określa gminną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizowania szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu i narkotyków.

Obowiązek uchwalenia niniejszego Programu wynika wprost z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Ustawy te regulują zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, wskazują zadania do realizacji oraz źródła ich finansowania.

Umieszczenie zadań wynikających z dwóch odrębnych ustaw w jednym Programie wynika ze zmian wprowadzonych ustawą z dnia 17 grudnia 2021r. o zmianie ustawy o zdrowiu psychicznym oraz niektórych innych ustaw, które mówią, że realizacja zadań, o których mowa w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii, jest prowadzona w ramach programu, którego opracowanie wynika z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Ponadto, do większości problemów wynikających z używania alkoholu lub narkotyków można zaproponować zbieżne działania profilaktyczne.

W zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu, zadania obejmują:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 131 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.
6. Wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

W zakresie przeciwdziałania narkomanii zadania obejmują:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej;
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
4. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów narkomanii.
5. Pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Zadania realizowane w ramach programu finansowane są z budżetu gminy. Opłaty za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (art. 11¹), stanowią dodatkowe środki na prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Środki te w całości przekazywane są na realizację ww. zadań i nie mogą być przeznaczone na inne cele. Oznacza to, że środki pochodzące z opłat są ściśle powiązane z finansowaniem zadań gminnego programu i nie można ich wykorzystać na inne zadania niemające z nim merytorycznego związku. Środki finansowe niewykorzystane w danym roku nie wygasają z upływem roku budżetowego i są przeznaczone na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w roku następnym.

Podstawowym celem programu jest zapobieganie powstawaniu problemów alkoholowych i innych patologii społecznych, a także zmniejszenie rozmiarów zjawisk takich jak narkomania, uzależnienia behawioralne czy przemoc w rodzinie.

Program ma ponadto na celu stworzenie warunków do prawidłowego rozwoju osobowościowego dzieci i młodzieży w oderwaniu od zjawisk patologicznych.

Corocznie w ramach realizacji przyjmowanego programu podejmowane są różnego rodzaju działania mające na celu zahamowanie tendencji wzrostowej ww. zjawisk i zminimalizowanie ich skutków, zwłaszcza tych, które prowadzą do destrukcji rodziny.

Należy jednak pamiętać, że działania związane z rozwiązywaniem problemów osób uzależnionych są działaniami długofalowymi.

W gminie Sławoborze dzięki prowadzonym działaniom wzrasta świadomość wśród mieszkańców co do szkodliwości spożywania napojów alkoholowych i konieczności uczestniczenia osób uzależnionych i ich rodzin w programach psychoterapeutycznych.

Programy profilaktyczne prowadzone w szkołach skutkują coraz większą liczbą młodych ludzi wyedukowanych w tej dziedzinie i świadomych konsekwencji wyboru określonej drogi w swoim życiu.

W związku z powyższym istnieje potrzeba podejmowania dalszych określonych, systematycznych działań zmierzających do zmniejszenia rozmiarów istniejących problemów wynikających z uzależnień i zapobiegania powstawaniu nowych. Celowi temu służy właśnie Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Rozdział II

Problem alkoholowy w gminie Sławoborze

Do zasobów instytucjonalnych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, uzależnieniom behawioralnym oraz przemocy w rodzinie, które funkcjonują na terenie Gminy Sławoborze należy:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
3. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sławoborzu działania, w ramach przysługujących jej uprawnień. Według stanu na koniec 2020 roku Komisja liczyła 4 członków,

którzy w omawianym roku spotkali się ośmiokrotnie. W 2020 roku przeprowadzili oni rozmowy z 11 osobami uzależnionymi od alkoholu, które objęto następującymi działaniami:

- przeprowadzono rozmowy interwencyjno - motywujące, uświadomiono nt. szkodliwości napojów alkoholowych oraz wszelkich zagrożeń związanych z nadmiernym spożywaniem alkoholu;
- wyznaczono okresy próbne dla osób zgłoszonych;
- udzielono poradnictwa specjalistycznego przez terapeutę psychoterapii uzależnień oraz psychologa.

W omawianym roku nie podjęto czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia, nie wystąpiono także do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego. Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba osób uzależnionych, z którymi członkowie GKRPA przeprowadzali rozmowy ulegała wahaniom.

Zakres oddziaływań GKRPA na przestrzeni trzech omawianych lat obrazuje tabela.

Tabela 1. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wobec osób uzależnionych w latach 2018-2020.

Lp.	Wyszczególnienie	2018	2019	2020
1.	liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	13	10	11
2.	liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	6	1	0
3.	liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	6	0	0

Źródło: Sprawozdania z działalności GKRPA za 2018, 2019 i 2020 rok.

W 2020 roku mieszkańcy Gminy mogli skorzystać ze specjalistycznego poradnictwa w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sławoborzu. Poradnictwa udzielał specjalista psychoterapii uzależnień oraz psycholog.

Na przestrzeni lat 2018-2020 w Gminie były przeprowadzone programy profilaktyczne z obszaru profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej, rekomendowane w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego wśród uczniów zamieszkujących Gminę, m.in.: „ARS, czyli jak dbać o miłość”.

W 2020 roku na terenie Gminy organizowana była także inna działalność z zakresu profilaktyki, m.in.:

- w Zespole Placówek Specjalnych zrealizowano teatralno - dramowe warsztaty profilaktyczne z elementami treningu umiejętności społecznych, których celem było propagowanie życia bez używek, promocja zdrowia, twórczy rozwój indywidualny oraz propagowanie profilaktyki wśród młodzieży poprzez arteterapię;
- zrealizowano warsztaty profilaktyczne pn. „Bardzo się staramy i o swoje zdrowie dbamy”;
- przeprowadzono program profilaktyczny pn. „Wolny czas bez komputera i telefonu”, którego celem było propagowanie zajęć sportowo-rekreacyjnych oraz prowadzenie zajęć profilaktycznych przeciw narkomanii i alkoholizmowi;
- w odpowiedzi na pogłębiający się problem uzależnienia od Internetu oraz urządzeń elektronicznych wśród uczniów spowodowany pandemią COVID-19 przeprowadzono program profilaktyczny pn. „SMART – to znaczy mądrze”;
- przeprowadzono projekt socjalny pn. „Wolny wybór – lepsze życie, czyli jak żyć by być wolnym od przemocy, uzależnień i innych zagrożeń”;
- zorganizowano letni wypoczynek z programem profilaktycznym oraz konkursy profilaktyczne.

W dalszej części przedstawione zostały dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w Gminie Sławoborze. W 2020 roku wartość alkoholu sprzedanego wyniosła łącznie 4 330 783,03 zł w tym 2 208 081,78 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 299 521,26 zł o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) oraz 1 823 179,99 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. Na przestrzeni lat 2018-2020 odnotowany został znaczny wzrost wartości sprzedanego alkoholu na terenie Gminy, w porównaniu do 2018 roku wartość ta zwiększyła się o 57%.

W 2020 roku na terenie Gminy Sławoborze znajdowało się łącznie 11 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 9 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i 2 przeznaczone do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba sklepów prowadzących sprzedaż alkoholu uległa zmniejszeniu, natomiast liczba lokali gastronomicznych wahała się między 1, a 2.

Tabela 2. Łączna wartość alkoholu sprzedanego na terenie Gminy Sławoborze w latach 2018-2020.

Rok	Wartość alkoholu
2018	2 758 216, 64 zł
2019	3 670 790, 45 zł
2020	4 330 783, 03 zł

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok.

Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Sławoborze wynosi 441 osób.

W 2021r. zostały przeprowadzone badania ankietowe wśród dorosłych mieszkańców Gminy Sławoborze dotyczące uzależnień. W badaniu udział wzięło 45 osób. Z ankiet badanej próby wynika, że po alkohol sięga 4% mieszkańców Gminy (2/45 osób), w tym 2% stanowią osoby pijące go codziennie. Znaczna część badanych zadeklarowała abstynencję (18% tj. 8 osób) lub picie okazjonalnie (42% tj. 19 osób). Zebrany materiał badawczy wykazał, że nieznaczna część mieszkańców Gminy wykonywała swoje obowiązki służbowe pod wpływem alkoholu (5% spośród pijących alkohol, tj. Z 37 osób). Niepokojące jest to, że znaczna część badanych była świadkiem sytuacji prowadzenia pojazdu przez osobę znajdującą się pod wpływem alkoholu. Badania wykazały, że 6% respondentów nie ma wiedzy na temat szkodliwości picia alkoholu w ciąży na rozwój dziecka. Do częstszego sięgania po alkohol podczas trwającej pandemii COVID-19 przyznało się 9% respondentów.

Badania ankietowe zostały przeprowadzone również wśród uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej w Sławoborzu. Udział w badaniu wzięło 55 uczniów z klas 5-8. Z badań wynika, że po alkohol kiedykolwiek w życiu sięgnął znaczny odsetek badanych uczniów, tj. 24% (13 osób). Spośród uczniów, którzy pili alkohol, większość sięgnęła po niego kilkakrotnie (15% spośród tych, którzy spożywali alkohol). W trakcie pandemii COVID-19 do częstszego sięgania po alkohol przyznał się tylko 1 respondent. Większość badanych piło alkohol po raz pierwszy mając 11-13 lat (54% spośród tych, którzy sięgnęli po alkohol). Większość młodych mieszkańców Gminy miało kontakt z alkoholem, ponieważ podkraść go rodzicom (38% spośród tych, którzy spożywali alkohol). Analizując odpowiedzi uczniów można stwierdzić, że alkohol jest łatwo dostępny dla

respondentów – aż 40% badanych przyznało, że nie miałyby trudności w zdobyciu go na terenie swojej miejscowości. Na podstawie deklaracji badanych uczniów możemy stwierdzić, że co czwarty respondent nie ma świadomości na temat szkodliwości alkoholu – 22% ankietowanych uznaje go za mało szkodliwy, nieszkodliwy lub przyznaje, iż nie ma na ten temat żadnej wiedzy.

Problem nikotynowy w gminie Sławoborze

PROBLEM NIKOTYNOWY (NIKOTYNIZM) – jest zjawiskiem, które polega na regularnym zażywaniu tytoniu, w skład którego wchodzi nikotyna – silna trucizna oraz szereg innych substancji, które wykazują negatywny wpływ na nasz organizm. Nikotynizm jest uzależnieniem fizycznym i psychicznym.

W przeprowadzonej diagnozie ukazano skalę uzależnienia, dostępności papierosów dla uczniów na terenie Gminy, a także skalę problemu wśród dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży.

Zebrany materiał badawczy wykazał, że codziennie papierosy pali średnio co piąty dorosły mieszkaniec Gminy Sławoborze (20% - 9 osób). Papierosy elektroniczne są wśród dorosłej części społeczności Gminy znacznie mniej popularne, niż te tradycyjne – codziennie sięga po nie 4% ankietowanych.

Kontakt z papierosami miała stosunkowo znaczna część uczniów z Gminy Sławoborze (24% - 13 osób). Spośród uczniów mających z nimi kontakt, 2% respondentów pali je regularnie. Elektroniczne papierosy są wśród uczniów z Gminy Sławoborze rozpowszechnione w mniejszym stopniu, jak te tradycyjne. Po e-papierosy sięgnęło 13% uczniów, a do regularnego palenia ich nie przyznał się żaden z nich. Z deklaracji badanych wynika, że tradycyjne papierosy są w opinii uczniów bardziej szkodliwe niż e-papierosy – ze szkodliwości e-papierosów zdaje sobie sprawę 90% ankietowanych, natomiast z negatywnego wpływu na zdrowie w przypadku tradycyjnych papierosów – 98% uczniów.

Problem narkotyków i dopalaczy w gminie Sławoborze

PROBLEM NARKOTYKOWY (NARKOMANIA) – według ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii, narkomania to: „stałe lub okresowe używanie w celach niemedycznych środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich”.

Poniżej przedstawiono dane uzyskane w badaniu ankietowym dotyczące rozpowszechnienia i dostępności narkotyków oraz dopalaczy, a także skali zjawiska wśród dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży szkolnej na terenie Gminy.

Do sięgnięcia po narkotyki, dopalacze lub inne środki psychoaktywne przyznało się 2% respondentów - dorosłych mieszkańców (1 osoba). Znajomość miejsc na terenie Gminy, w których można uzyskać substancje psychoaktywne zadeklarowało 20% badanych. Ważnym wnioskiem z badania jest fakt, że wszyscy mieszkańcy zdają sobie sprawę ze szkodliwości narkotyków i dopalaczy.

Zebrany materiał badawczy wykazał, że bezpośredni kontakt z narkotykami i dopalaczami miało 4% uczniów (2 osoby). Należy zwrócić uwagę na fakt, że w przypadku części ankietowanych inicjacja narkotykowa miała miejsce między 11, a 13 rokiem życia. W kwestii dostępności narkotyków i dopalaczy w środowisku lokalnym uczniów, wyniki kształtują się na niepokojącym poziomie – 13% uznaje narkotyki, za łatwo dostępne w swojej miejscowości, z kolei 4% uczniów wskazało na łatwą dostępność dopalaczy. Zdecydowana większość respondentów ma świadomość na temat szkodliwości narkotyków i dopalaczy dla zdrowia. Jednak należy podkreślić, że brak wiedzy lub świadomości w tym zakresie przejawia w przypadku narkotyków – 4% ankietowanych, a jeśli chodzi o dopalacze – 7%.

Problem przemocy w gminie Sławoborze

PROBLEM PRZEMOCY W RODZINIE – przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „Przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

PROBLEM PRZEMOCY RÓWIEŚNICZEJ – Światowa Organizacja Zdrowia określa przemoc jako „użycie z rozmysłem siły lub groźenie nią, przeciw sobie, innej osobie, grupie lub społeczności, co prowadzi do zranienia, śmierci, lub szkody psychicznej, a także do zaburzeń rozwojowych i upośledzenia społecznego”. Nowym problemem, który pojawia się coraz częściej wśród polskich uczniów to zjawisko cyberprzemocy.

W 2020 roku odbyły się 4 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego i powołano 39 grup roboczych. W 2020 roku procedurę „Niebieskie Karty” wszczęto w 20 rodzinach – 16 formularzy „Niebieskie Karty – A” zostały założone przez funkcjonariuszy Policji, natomiast 4 przez pracowników socjalnych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. W omawianym roku realizowanych było łącznie 26 procedur „Niebieskie Karty”. Podjęto decyzję o zakończeniu 18 postępowań – 13 z nich zakończono w związku z ustaniem przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy, a 5 procedur zakończono ze względu na brak zasadności podejmowanych działań.

Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba realizowanych i zakończonych procedur, a także liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę ulegała wahaniom. Znaczący wpływ na ponowny wzrost natężenia zjawiska przemocy w rodzinie w 2020 roku miała pandemia COVID-19 i związany z nią lockdown – ograniczenia w poruszaniu się, kryzys gospodarczy oraz pogorszenie się stanu psychicznego znacznej części społeczeństwa mogło powodować nasilenie zachowań przemocowych wśród członków rodzin.

W 2020 roku Zespół Interdyscyplinarny trzykrotnie zawiadamiał prokuraturę o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie. W ramach działań opartych na procedurze „Niebieskie Karty” przeprowadzono 3 interwencje kryzysowe, których celem była ochrona osób doznających przemocy poprzez umieszczenie ich w specjalistycznych ośrodkach wsparcia – pomocy w tej formie udzielono w przedmiotowym roku 3 kobietom i 3 dzieci w wieku od 4 do 11 lat.

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego obejmują wieloaspektowym wsparciem rodziny doznające problemu przemocy. W 2020 roku osoby doświadczające tego problemu mogły skorzystać ze wsparcia psychologicznego, prawnego, pomocy socjalnej, a także z poradnictwa udzielanego przez terapeutę ds. uzależnień.

Wśród pozostałych działań, które zostały przeprowadzone na terenie Gminy w 2020 roku w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, należy wyszczególnić:

- obligowanie osób stosujących przemoc do udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym prowadzonym przez Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Świdwinie;
- zakupienie materiałów kampanii „Reaguj na przemoc”, które rozpowszechniano w jednostkach oświatowych oraz wśród osób doznających i stosujących przemoc;
- przeprowadzono zajęcia profilaktyczne z zakresu cyberprzemocy.

Z przeprowadzonego w 2021r. badania ankietowego wynika, iż problem przemocy domowej nie dotyczy bezpośrednio żadnego z dorosłych mieszkańców Gminy Sławoborze – żaden z nich nie stwierdził, że w jego domu występuje przemoc. Znajomość kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu zadeklarował stosunkowo wysoki odsetek badanych, tj. 20% (9 na 45 osób). Do częstszego doznawania przemocy podczas trwającej pandemii COVID-19 nie przyznał się żaden dorosły mieszkaniec. Do zastosowania przemocy wobec dziecka/dzieci w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie przyznał się jeden ankietowany. Analiza materiału badawczego pod kątem stosowania kar fizycznych wobec dzieci pozwala zauważyć, że 7% (3 na 45 osób) mieszkańców biorących udział w badaniu nie wie, czy jest to dobra metoda wychowawcza. Do doświadczenia wirtualnej przemocy przyznało się 27% (12 na 45 osób) respondentów, natomiast do jej stosowania – 2%.

Przemocy kiedykolwiek w życiu doznał stosunkowo duży odsetek uczniów – zadeklarował to co trzeci respondent (31% - 17 z 55 osób). Znaczna część badanych doświadczyła przemocy ze strony mamy i taty (kolejno 31% i 13% spośród uczniów deklaruujących doświadczenie przemocy), 2% uczniów stwierdziło, że doznaje przemocy bezpośrednio w swoim domu, gdyż odpowiedzieli oni, że członkowie ich rodziny stosują wobec nich przemoc. Respondenci najczęściej wskazywali na doświadczenie przemocy fizycznej.

Znaczny odsetek uczniów zadeklarowało występowanie w swojej szkole przemocy – przyznał to średnio co trzeci respondent (38% - 20 z 55 osób). Wśród uczniów, którzy zadeklarowali doświadczenie przemocy, co trzeci doznał jej ze strony kolegów ze szkoły (38%). Ponad połowa badanych, którzy przyznali, iż zastosowali przemoc użyło jej wobec swoich rówieśników (62%). Wyniki badań wskazują, iż 24% uczniów nie wie czym jest zjawisko cyberprzemocy. Do doznania cyberprzemocy przyznało się 25% ankietowanych, natomiast do jej stosowania 13%.

Kwestionariusze ankiet wypełniło 10 nauczycieli, z czego 50% nauczycieli posiada wiedzę, świadcząca o występowaniu wśród rodzin swoich uczniów przemocy domowej. Wśród działań, które skutecznie mogłyby zmniejszyć skalę przemocy domowej badani wskazali na szkolenia nauczycieli, lepszą współpracę międzyinstytucjonalną, warsztaty dla rodziców, a także zajęcia Treningu Umiejętności Społecznych dla dzieci. W opinii 60% (6 na 10 osób) nauczycieli przemoc rówieśnicza występuje na terenie ich szkoły w małym stopniu, a zdaniem 40% (4 na 10 osób) w średnim. Wszyscy badani zgodzili się, iż skuteczną odpowiedzią na przemoc wśród uczniów byłaby pedagogizacja rodziców. Zdaniem 90% ankietowanych (9/10) skala cyberprzemocy wśród ich uczniów jest średnia.

Uzależnienia behawioralne

Uzależnienie behawioralne (czynnościowe) – zespół objawów związanych z utrwalonym, wielokrotnym powtarzaniem określonej czynności (lub grupy czynności) w celu uzyskania takich stanów emocjonalnych jak przyjemność, euforia, ulga, uczucie zaspokojenia.

Przykłady uzależnień behawioralnych:

- patologiczny hazard
- uzależnienie od komputera/sieci internetowej
- pracoholizm
- zakupoholizm
- uzależnienie od seksu/pornografii
- uzależnienie od ćwiczeń fizycznych
- uzależnienie od telefonu komórkowego
- kompulsywne objadanie się.

Jednym z bardzo niebezpiecznych uzależnień behawioralnych jest uzależnienie od hazardu. O hazardzie mówi się, że jest to ukryty nałóg, ponieważ nie widać od razu wyraźnych symptomów uzależnienia. Niestety, uzależnienie od hazardu często współwystępuje z innymi problemami, jak nadużywanie alkoholu czy narkotyków. Pierwsze kroki w świecie hazardu, to zwykle korzystanie z gier internetowych, automatów czy zakładów bukmacherskich.

Zapytaliśmy mieszkańców gminy Sławoborze o ich doświadczenia z tego typu formami rozrywki. Do grania w gry na pieniądze przyznało się 4% respondentów, spośród których 2% grało częściej niż 20 razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Żaden z ankietowanych nie doznał przykrych konsekwencji w związku z graniem w gry na pieniądze.

Kolejnym niebezpiecznym uzależnieniem behawioralnym jest uzależnienie od korzystania z komputerów i Internetu. Z Internetu korzystają wszyscy mieszkańcy Gminy, a większość robi to codziennie (84%). Badania wykazały, że stosunkowo nieznaczny odsetek badanych poświęca na korzystanie z Internetu znaczne ilości czasu dziennie, tj. powyżej 6 godzin (4% spośród całej próby badawczej). Do większej ilości czasu poświęcanego na korzystanie z Internetu podczas trwającej pandemii COVID-19 przyznało się 35% respondentów (spośród całej grupy badawczej).

Kontakt z grami na pieniądze miało 31% uczniów, z których większość grała w nie od 1 do 5 razy. Żaden z uczniów grających w gry hazardowe nie doznał w związku z tym przykrych konsekwencji. Do codziennego korzystania z Internetu przyznało się 80% ankietowanych, z których

znaczna część poświęca na to ponad 6 godzin dziennie. Analizując odpowiedzi uczniów można stwierdzić, że znaczny odsetek uczniów okłamuje swoich rodziców w kwestii ilości czasu poświęcanego na korzystanie z Internetu (41%).

Rozdział III

Kierunki działania

Rada Gminy Sławoborze ustala na lata 2022-2024 następujące kierunki działania:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu i narkotyków.

Na mocy art. 21 ust. 1 ustawy - leczenie osób uzależnionych od alkoholu odbywa się w placówkach leczenia odwykowego. Od takich osób nie pobiera się opłat za świadczenia w zakresie terapii uzależnienia od alkoholu (art. 21 ust. 3 ustawy). Koszty związane z leczeniem alkoholowym zespołów abstynencyjnych i prowadzeniem psychoterapii pokrywa Narodowy Fundusz Zdrowia. Podstawowym zadaniem samorządu terytorialnego jest zwiększenie dostępności terapii zwalczającej uzależnienia od alkoholu i narkotyków i współuzależnienia dla mieszkańców gminy. Dostępność profesjonalnej i efektywnej terapii warunkuje skuteczność jakichkolwiek innych działań podejmowanych na rzecz osób z problemem uzależnień i członków ich rodzin.

W celu zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej podjęte zostaną m.in. następujące działania:

- 1) Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego oraz dofinansowanie działalności Poradni Uzależnień w Świdwinie dla osób uzależnionych i członków ich rodzin. Zatrudnienie terapeuty psychoterapii uzależnień oraz psychologa na umowę - zlecenie. Motywowanie do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego przez osoby uzależnione;
- 2) Kierowanie na leczenie odwykowe (ponoszenie kosztów sporządzenia opinii przez biegłych psychiatrę i psychologa w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, pokrywanie opłat za złożenie wniosku do Sądu Rejonowego w Białogardzie);
- 3) Finansowanie działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy wynikające z uzależnień pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie zwłaszcza poprzez:

- 1) Pomoc terapeutyczną i psychologiczną dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz ofiar przemocy domowej. Szkody zdrowotne wywołane alkoholem nie ograniczają się tylko do szkód występujących u osób uzależnionych, ale dotyczą także członków ich rodzin. Członkowie rodziny osoby uzależnionej żyją w stanie ciągłego stresu, co staje się przyczyną wystąpienia u nich stałych zaburzeń (współuzależnienia). Udzielanie pomocy osobom współuzależnionym poprzez pracę z psychologiem bądź terapeutą;
- 2) Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie poprzez współpracę z Policją, Ośrodkiem Pomocy Społecznej, szkołą, przedstawicielami służby zdrowia;
- 3) Kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego w Białogardzie o wydanie orzeczenia o zastosowaniu leczenia odwykowego dla osób uzależnionych;
- 4) Promowanie programów terapeutycznych dla osób doświadczających przemocy i osób stosujących przemoc;
- 5) Włączanie się w ogólnopolskie akcje promujące życie rodzinne bez uzależnień i przemocy.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Najlepszym obszarem pracy profilaktycznej są szkoły i dlatego właśnie wśród najmłodszych należy prowadzić zajęcia edukacyjne. Jednym z profilaktycznych priorytetów jest zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży.

Celem niniejszego programu jest także dostarczanie wiedzy na temat uzależnień oraz wpływu alkoholu, narkotyków oraz uzależnień behawioralnych na życie w rodzinie, kształtowanie postaw sprzyjających podejmowaniu racjonalnych decyzji z zażywaniem alkoholu i narkotyków, środków odurzających, uzależnień behawioralnych, obronę własnych praw, ze szczególnym uwzględnieniem mówienia „NIE”.

W ramach profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej podjęte zostaną m.in. następujące działania:

- 1) Finansowanie działalności placówki wsparcia dziennego;
- 2) Realizowanie, finansowanie, dofinansowywanie realizacji programów z zakresu profilaktyki uzależnień;
- 3) Prowadzenie edukacji publicznej we współpracy z mediami lokalnymi (biuletyn);
- 4) Wspieranie finansowe zajęć prowadzonych w czasie ferii zimowych, letnich, kolonii i obozów terapeutycznych, wyjazdów na wycieczki dzieci i młodzieży z rodzin z problemem uzależnień. Cele postawione w programie mogą być realizowane przy zastosowaniu różnych form i metod pracy z dziećmi, np. poprzez zajęcia sportowe, plastyczne, muzyczne, konkursy, wycieczki;
- 5) Promocja zdrowego, bezpiecznego stylu życia, zdrowia psychicznego, poprzez organizowanie, finansowanie, dofinansowywanie różnego rodzaju imprez oraz wydarzeń społeczno – kulturalnych adresowanych do mieszkańców Gminy Sławoborze;
- 6) Prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- 7) Udział lub organizowanie, współorganizowanie szkoleń, konferencji, seminariów i innych podnoszących poziom kwalifikacji realizatorów działań z zakresu profilaktyki uzależnień;
- 8) Opracowanie lub zakup, a następnie dystrybucja materiałów informacyjno - edukacyjnych związanych z profilaktyką uzależnień;
- 9) Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych oraz działań kontrolnych i interwencyjnych, mających na celu ograniczanie dostępności napojów alkoholowych i przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia;

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów uzależnienia zwłaszcza poprzez:

- 1) Wzajemne informowanie i promowanie podejmowanych działań;
- 2) Włączanie w wykonywanie zadań wynikających z realizacji programu;
- 3) Współpracę w ramach procedury Niebieskiej Karty.

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 131 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego poprzez:

- 1) Opiniowanie wniosków w sprawie wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych;
- 2) Przeprowadzanie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy Sławoborze. Wnioskowanie o cofnięcie zezwolenia przedsiębiorcom naruszającym przepisy ustawy;
- 3) Prowadzenie działań edukacyjno - informacyjnych kierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych;
- 4) Występowanie do organów ścigania i sądów w sprawach związanych z nieprzestrzeganiem ustaw: o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, o przeciwdziałaniu narkomanii oraz przemocy w rodzinie.

Rozdział IV

Zasady wynagradzania członków

Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1. Ustala się wynagrodzenie dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sławoborzu w następującej wysokości:

- przewodniczący komisji – 200,00 zł brutto
- członek komisji - 100,00 zł brutto

za każdy udział w posiedzeniach i pracach komisji, na podstawie podpisanej listy obecności.

2. W razie zbiegu posiedzeń w jednym dniu, członkowie komisji otrzymują jedno wynagrodzenie, bez względu na to w ilu posiedzeniach uczestniczą.

Rozdział V

Jednostki realizujące Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii

Program realizowany jest przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławoborzu.

Powołana przez Wójta Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych swoje zadania realizuje m.in. poprzez:

- 1) Inicjowanie działań dotyczących realizacji Programu;
- 2) Opiniowanie wniosków dotyczących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Gminy Sławoborze;
- 3) Dokonywanie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń;
- 4) Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego;
- 5) Współtworzenie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii oraz bieżącego monitorowania realizacji zadań programu;
- 6) Współpracę z innymi podmiotami zajmującymi się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie;
- 7) Udział w pracach zespołu interdyscyplinarnego w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Rozdział VI

Finansowanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii

Środki finansowe na realizację programu stanowią dochody własne Gminy Sławoborze pochodzące z wpływów z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.